

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 9 stycznia 2018 roku, skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa - Aresztowi Śledczemu w Ł., powód T. Ż. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kwoty 250.000 zł z tytułu zadośćuczynienia pieniężnego, w związku ze złymi warunkami osadzenia w wyżej wskazanej jednostce penitencjarnej.

(pozew – k. 2)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości.

(odpowiedź na pozew – k. 25-30)

Na rozprawie w dniu 28 sierpnia 2018 r. powód cofnął pozew w zakresie żądania zapłaty kwoty 100.000 zł - ze zrzeczeniem się roszczenia w tej samej części.

(protokół rozprawy – k. 125)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

T. Ż. przebywa w Areszcie Śledczym w Ł. od dnia 11 grudnia 2017 r. do chwili obecnej.

(okoliczność niesporna)

Podczas osadzenia w Areszcie Śledczym w Ł. T. Ż. przebywał w następujących celach mieszkalnych:

- w dniu 11 grudnia 2017 r. – cela (...) o pow. 12,67 m² (3 osadzonych),
- od 12 do 13 grudnia 2017 r. – cela (...) o pow. 10,85 m² (2 osadzonych),
- od 14 grudnia 2017 r. do 25 września 2018 r. – cela (...) o pow. 11,56 m² (od 2 do 3 osadzonych),
- od 26 września do 22 października 2018 r. – cela (...) o pow. 11,10 m² (od 2 do 3 osadzonych),
- od 23 października 2018 r. – cela (...) o pow. 12,04 m² (od 3 do 4 osadzonych).

(okoliczności niesporne, notatka służbowa – k. 59, k. 196)

Od 2017 r. w Areszcie Śledczym w Ł. są prowadzone prace remontowe instalacji wodnej. Doprowadzono do wszystkich cel mieszkalnych ciepłą bieżącą wodę. Ciepła woda w celach dostępna jest trzy razy dziennie przez godzinę. Wszyscy osadzeni korzystają z łaźni dwa razy w tygodniu. Od końca 2016 roku we wszystkich celach mieszkalnych zamontowano pełną zabudowę kąpoków sanitarnych. Kąpoki sanitarne oddzielono od reszty celi mieszkalnej pełną zabudową z płyty HDF.

Sprzęt kwaterunkowy w celach jest w dobrym stanie – niekiedy jest uszkodzany przez osadzonych i wtedy podlega wymianie. Co najmniej raz w roku sprzęt nie nadający się do dalszego użytkowania zostaje wymieniony na nowy. Bielizna, koce, materace są wymieniane na nowe w 100% w ciągu 3-4 lat.

W AŚ w Ł. funkcjonuje procedura usuwania usterek w zakresie sprzętu oraz drobnych napraw i remontów cel. W każdym z pawilonów są zeszyty usterek. Osadzeni mają możliwość zgłaszania usterek do zeszytu. Zeszyty są codziennie o godz. 18 zdawane do dowódcy zmiany. W pierwszej kolejności usuwa się usterki zagrażające zdrowiu i życiu. W ostatnim czasie zostały odświeżone cele mieszkalne w dwóch pawilonach mieszkalnych i wymienione wszystkie okna.

Powiatowa Inspekcja Sanitarno-Epidemiologiczna przeprowadza w celach mieszkalnych w Areszcie Śledczym w Ł. kontrole okresowe stanu cel. Dodatkowo na skutek skarg osadzonych są przeprowadzane kontrole doraźne, dotyczące konkretnych cel mieszkalnych. Kontrole te nie wykazały istnienia zagrzybienia ścian, podłóg lub sufitów cel mieszkalnych. Potwierdzono jedynie przejściowe zawilgocenie niektórych cel w związku z usterkami lub zachowaniem samych osadzonych np. poprzez dogrzewanie cel za pomocą odkrytego czajnika, zakrywanie kratki wentylacyjnych papierem. W sezonie letnim wylewana jest przez osadzonych woda na podłogę w celu zmniejszenia temperatury w celi, co również skutkuje zawilgacaniem ścian. Na ścianach i sufitach niektórych cel mieszkalnych zauważalne są plamy – zanieczyszczenia.

(zeznania świadka J. H. protokół, k. 125 v.-126 oraz k. 174; zeznania świadka D. R. protokół rozprawy z dnia 26 lutego 2019 roku, 4-5 oraz 7-9 minuta; dokumentacja zdjęciowa – k. 197-199)

Cela mieszkalna, w której przebywał powód, była wyposażona w grzejnik.

(zeznania świadka D. R. protokół rozprawy z dnia 26 lutego 2019 roku, 11 minuta)

Powód w trakcie osadzenia w Areszcie Śledczym w Ł. był przyjmowany przez lekarza psychiatrę oraz dermatologa, otrzymywał leki – m.in. środki nasenne.

(przesłuchanie powoda – protokół rozprawy z dnia 26 lutego 2019 roku od 37 do 40 minuty; książeczka zdrowia k. 162)

Zeznania świadków złożone w niniejszej sprawie Sąd uznał za w przeważającej mierze wiarygodne – z wyjątkiem zeznań świadków D. R. i P. T. co do tego, jakoby w celach mieszkalnych, w których przebywali oni wraz z powodem, występowało zagrzybienie powierzchni ścian i sufitów. Stwierdzić należy, że świadkowie widzieli wprawdzie plamy na ścianach i sufitach, stanowiące zanieczyszczenie lub zawilgocenie, jednakże nie ma wiarygodnego dowodu na to, że plamy te powstały na skutek zagrzybienia, tj. w wyniku występowania w celi mieszkalnej pleśni lub innych szkodliwych form grzybów – udowodnienie tej ostatniej okoliczności wymagałoby dowodu z opinii biegłego, a tego rodzaju wniosku dowodowego żadna ze stron procesu nie zgłosiła.

Strona powodowa cofnęła zgłoszony przez siebie wniosek o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka D. D. (pismo k. 96). Żadna ze stron nie występowała o wydanie opinii przez biegłego w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. postępowanie prowadzone w sprawie niniejszej podlegało umorzeniu w zakresie roszczenia powoda o zapłatę kwoty 100.000 zł – z uwagi na prawnie skuteczne cofnięcie pozwu w tym zakresie.

Powód w sprawie niniejszej dochodził zapłaty zadośćuczynienia pieniężnego za niezgodne z prawem wykonywanie wobec niego władzy publicznej w zakresie dotyczącym warunków osadzenia w Areszcie Śledczym w Ł., będącym jednostką organizacyjną Skarbu Państwa – powód twierdził, że w wyżej wskazanej jednostce penitencjarnej wykonywano w stosunku do niego władzę publiczną w sposób niezgodny z prawem, co miało skutkować naruszeniem dóbr osobistych powoda.

Należy wobec tego w dalszej kolejności wskazać, iż zgodnie z treścią art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. W przypadkach objętych treścią art. 417 § 1 k.c. podstawę prawną przyznania zadośćuczynienia pieniężnego może stanowić art. 445 § 1 k.c. lub art. 448 k.c. Art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 k.c. stanowi o tym, że w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Z kolei zgodnie z treścią art. 448 k.c., w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny.

W dalszej kolejności wskazać należy na to, że samodzielnej podstawy roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia pieniężnego nie stanowi art. 24 k.c. Art. 24 § 1 zdanie trzecie k.c. odsyła w tym zakresie do wyżej przywołanych przepisów Kodeksu cywilnego dotyczących czynów niedozwolonych – przepis ten stanowi bowiem, iż na zasadach przewidzianych w kodeksie ten, czyjego dobra osobiste zostały naruszone, może żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Oznacza to, że podstawę prawną roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia pieniężnego stanowi art. 448 lub art. 445 k.c. w powiązaniu z jednym z przepisów opisujących jeden z typów czynów niedozwolonych – w przypadku szkód wyrządzonych wykonywaniem władzy publicznej przepisem takim jest art. 417 k.c. Wobec powyższego, brak jest podstaw normatywnych do przyjęcia, że w przypadku roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia pieniężnego rozkład ciężaru dowodu jest inny niż w przypadku innych roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym. Z treści art. 6 k.c. należy zatem wywieść wniosek, zgodnie z którym to na osobie poszkodowanej czynem niedozwolonym skutkującym naruszeniem dóbr osobistych i domagającej się z tego tytułu zapłaty zadośćuczynienia pieniężnego spoczywa ciężar wykazania wszystkich trzech podstawowych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego, tj. (a) popełnienia czynu niedozwolonego przez pozwanego, (b) powstania szkody niemajątkowej (krzywdy) po stronie pozwanego oraz (c) normalnego związku przyczynowego między zdarzeniem (a) i zdarzeniem (b). Podkreślić bowiem należy, iż wynikające z art. 24 § 1 zdanie pierwsze k.c. domniemanie bezprawności naruszenia dobra osobistego dotyczy wyłącznie roszczeń wyraźnie określonych w tym przepisie, tj. wymienionych w nim roszczeń niepieniężnych, a nie roszczenia o zadośćuczynienie pieniężne, w zakresie którego ustawodawca w sposób wyraźny odsyła do zasad określonych w przepisach dotyczących czynów niedozwolonych.

Wobec powyższego należało ocenić, czy w niniejszej sprawie powód wykazał, że w stosunku do niego doszło do niezgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej. W odniesieniu do funkcjonowania Aresztu Śledczego w Ł. relevantnymi normami prawnymi są przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeksu karny wykonawczy (tekst jedn. Dz.U. poz. 665 z 2017 roku) oraz wydanych na podstawie tejże ustawy rozporządzeń wykonawczych, w szczególności:

- przepisy obowiązującego od dnia 1 stycznia 2017 roku rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U. poz. 2224 z 2017 roku),

- przepisy obowiązującego od dnia 1 stycznia 2017 roku rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. poz. 2231 z 2016 roku).

Należy wobec tego stwierdzić, że zarzuty niezgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej podniesione przez powoda w pozwie w stosunku do administracji i funkcjonariuszy Aresztu Śledczego w Ł. nie zostały udowodnione w toku postępowania.

Odnosząc się do szczegółowych zarzutów podniesionych w pozwie stwierdzić należy, że (istniejący uprzednio, gdyż obecnie stan ten uległ zmianie) brak ciepłej wody bieżącej w celach mieszkalnych zajmowanych przez osadzonych nie narusza żadnej obowiązującej normy prawnej, a powodowi zapewniono możliwość korzystania z zimnej wody bieżącej, co jest zgodne z przepisami prawa. Powód miał możliwość korzystania 2 razy w tygodniu z łaźni poza celą mieszkalną w ramach swojej grupy wychowawczej, a żaden przepis prawa nie obliuguje jednostki penitencjarnej do zapewnienia osadzonemu możliwości kąpieli w celi mieszkalnej.

Nie zostało przez powoda udowodnione to, aby nie zapewniono mu odpowiedniego metrażu w celi mieszkalnej. Zgodnie z treścią art. 110 § 2 k.k.w., powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 metry kwadratowe. Powód nie wykazał, aby w stosunku do niego norma ta nie została zachowana. Wręcz przeciwnie, powód nie zakwestionował zestawienia powierzchni celi i liczby osób osadzonych (k. 59), z którego wyraźnie wynika, że powód nie był osadzony w warunkach, w których powierzchnia na 1 osadzonego byłaby mniejsza niż 3 metry kwadratowe.

Z kolei zamontowanie w AŚ w Ł. przesłon okiennych (zwanych przez powoda „blindami”) uniemożliwiających kontaktowanie się osadzonych z osobami spoza celi było uzasadnione w szczególności charakterem pozwanej jednostki, w której – obok osób odbywających karę pozbawienia wolności – przebywają osoby tymczasowo aresztowane, co do których administracja aresztu powinna podjąć wszelkie możliwe działania, aby zapobiec niezgodnemu z przepisami K.p.k. wpływaniu przez nie na tok tego postępowania, co łączy się z koniecznością uniemożliwienia takim osobom kontaktowania się z osobami z zewnątrz aresztu lub z innych cel mieszkalnych. Brak jest podstaw do przyjęcia, że zamontowanie tego rodzaju przesłon okiennych naruszało jakąkolwiek normę prawną. Brak jest także podstaw do przyjęcia, że stosowanie w celach mieszkalnych oświetlenia jarzeniowego było niezgodne z prawem.

Tzw. kącik sanitarny, w którym znajduje się umywalka i WC, był oddzielony od pozostałej części celi mieszkalnej, brak jest zatem podstaw do uznania, że doszło do naruszenia prawa powoda do intymności w trakcie osadzenia w pozwanej jednostce. Powód nie udowodnił tego, aby strona pozwana w sposób nieuzasadniony utrudniała mu dostęp do lekarza psychiatry lub innych lekarzy specjalistów. Zaznaczyć zresztą należy, że również w warunkach wolnościowych powód musiałby przez pewien czas oczekiwać na możliwość skorzystania z wizyty u lekarza specjalisty w ramach świadczeń finansowanych ze środków publicznych.

Powód nie wykazał w sposób wiarygodny, aby w celi mieszkalnej, w której przebywał, panowała niska temperatura oraz aby łóżka, z których korzystał był w tak złym stanie technicznym, że mogły „w każdej chwili złożyć się”. Z kolei wynikające z zeznań świadków zabrudzenia lub zawilgocenia ścian lub sufitów w celach mieszkalnych oraz nieszczelność stolarki okiennej w niektórych celach z pewnością co do zasady nie powinny występować, jednakże brak jest podstaw do przyjęcia, że ich występowanie w sposób istotny pogorszyło warunki osadzenia powoda, w szczególności zagrażało jego zdrowiu. W szczególności, nie zostało udowodnione, aby nieszczelność stolarki okiennej była na tyle znaczna, że skutkowało to istotnym obniżeniem temperatury w wyżej wskazanych celach. Ponadto, powód nie wykazał w sposób wiarygodny tego, aby nieszczelności stolarki okiennej w celach były zgłaszane administracji aresztu.

Podsumowując wyżej przeprowadzone rozważania stwierdzić należy, że z dokonanych w niniejszej sprawie ustaleń nie wynika, aby w stosunku do powoda naruszono jakiegokolwiek obowiązujące normy prawne, w szczególności przepisy Kodeksu karnego wykonawczego oraz rozporządzeń wykonawczych. Z tego względu, brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, iż w stosunku do powoda w trakcie jego osadzenia w AŚ w Ł. doszło do niezgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej (art. 417 k.c.).

Ponadto, ustalone w toku postępowania warunki osadzenia powoda nie wskazują na to, aby osadzenie powoda w tych warunkach naruszało jego dobra osobiste, a w szczególności zdrowie i godność, co uzasadniałoby przyznanie powodowi zadośćuczynienia pieniężnego na podstawie art. 445 lub 448 k.c. Nie zachodzą przesłanki do przyjęcia, że warunki osadzenia powoda w pozwanej jednostce naruszały jego godność osobistą, tj. że osadzeniu temu towarzyszyły uciążliwości inne niż immanentnie związane z faktem odbywania kary pozbawienia wolności oraz że uciążliwości te były na tyle trwałe i intensywne, że naruszały godność osobistą powoda. W szczególności, jak już wyżej wskazano, takie uciążliwości jak zabrudzenia lub przejściowe zawilgocenia ścian cel mieszkalnych, chociaż z pewnością nie powinny występować i powinny być usuwane przez administrację pozwanej jednostki, to jednak nie zostało wykazane, aby skutkowały tak istotnym pogorszeniem warunków osadzenia powoda, że naruszało to jego godność osobistą.

Nie zostało także wykazane, aby doszło w stosunku do powoda do naruszenia art. 3 Konwencji z dnia 4 listopada 1950 r. o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. z 1993 r. nr 61, poz. 284 ze zm.). Wyżej wskazany przepis stanowi o tym, że nikt nie może być poddany torturom ani niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu. Zaznaczyć należy, że o poniżającym traktowaniu osadzonego w trakcie odbywania przez niego kary pozbawienia wolności można mówić dopiero wtedy, gdy skazany traktowany jest w sposób przekraczający minimalny poziom dolegliwości nieuniknionej w związku z odbywaniem kary pozbawienia wolności, oceniany w odniesieniu do konkretnych okoliczności każdej sprawy (por. wyżej przywołane uzasadnienie wyroku SN w sprawie IV CSK 276/11). Brak jest podstaw do przyjęcia, że w stosunku do powoda w trakcie jego osadzenia w Areszcie Śledczym w Ł. doszło

do tak rozumianego poniżającego traktowania albo do naruszenia jego dóbr osobistych, które można byłoby uznać za bezprawne.

Wobec powyższego, roszczenie powoda o zapłatę zadośćuczynienia pieniężnego na podstawie art. 417 k.c. w zw. z art. 445 i 448 k.c. jako niezasadne podlegało oddaleniu. Brak było także podstaw do przyznania powodowi zadośćuczynienia pieniężnego na podstawie art. 417² k.c., tj. na podstawie przepisu ustawowego odwołującego się do względów słuszności.

Na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpiono od obciążenia powoda kosztami procesu – z uwagi na to, że jest on osobą odbywającą karę pozbawienia wolności i obecnie nie uzyskuje dochodów.

Ponadto, należało przyznać z funduszy Skarbu Państwa pełnomocnikowi z urzędu powoda będącemu adwokatem wynagrodzenie za pomoc prawną udzieloną powodowi w niniejszej sprawie – w maksymalnej przewidzianej prawem wysokości, tj. jako 150% stawki minimalnej, na podstawie przepisów §4 ust. 2 i 3 w zw. z §14 ust. 1 pkt. 26 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2019 roku, poz.). Wysokość wynagrodzenia ustalono na kwotę 221,40 zł (120 zł x 1,5 x 1,23), uwzględniającą podatek od towarów i usług.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda z urzędu.

Dnia 26 marca 2019 roku SSR (del.) Adam Borowicz